

O povijesti i radu Katedre

Pravi poticaj za osnivanjem Katedre Čakavskog sabora Kostrena bila je želja za zabilježbom pjesničkih i proznih djela koje su kostrenski pjesnici i ljudi od pera željeli zabilježiti i ostaviti za nove generacije, svjesni da ostaje samo ono što je zapisano. Podloga za stvaranjem svih njih bila je Kostrena i život i običaji njezinih žitelja. Kako je Kostrena bila poznata najprije kao pomorsko mjesto prva izdanja bila su u tim temama.

Kad je Općina Kostrena 1993. g. stekla svoju samostalnost, pa time i priliv financijskih sredstva od tri velika industrijska pogona na njezinom teritoriju, stvoren je jedan od temeljnih uvjeta za daljnji razvitak mnogih društvenih djelatnosti pa je tada osnovano i nekoliko novih udruga u kulturi koje sve zajedno čine kulturnu povijest Kostrene s kraja 20. i početka 21. stoljeća. Sva događanja u cjelini ili jednim svojim dijelom usko su vezane za zgradu Narodne čitaonice u Kostreni Sv. Luciji.

Tako su i prije nego što je Katedra osnovana, u Kostreni tiskana neka vrijedna djela. Prva je bila reprezentativna knjiga "Kostrena pod jedrima" kapetana Jure Suzanića objavljena 1995. godine, te "Vidi se Kostrena" kapetana Higinia Šoića 1996. g, a te iste godine objavljene su još tri pjesničke zbirke "Kostrena na kamiku i moru" Marijana Škode, "Kostreno moj slatki pelinu" Branke Kržik Longin i "Bez busoli" Katje Šepić Usmiani. Tada se zaključilo da bi bilo bolje kada bi se područjem kulture, a pogotovo izdavačke djelatnosti s tog područja umjesto Općine bavila neka udruga. Kako je već postojao Čakavski sabor, konačno je sazrela ideja o osnivanju Katedre Čakavskog sabora u Kostreni na koju bi se usmjeravala izdavačka djelatnost s tog područja kao i ostale aktivnosti da bi se u izvornom obliku očuvao naš prekrasan ČA kao neprocjenjivo blago i za buduće naraštaje. Tu inicijativu u kreativnom radu i savjetima poduprli su akademik Petar Strčić, maestro Dušan Prašelj, mr. sc. Elida Ružić, nositeljica Resora školstva i kulture Općine Kostrena i gospodin Kranjčević, predsjednik netom ranije osnovane Katedre Otočac.

Osnivačka skupština Katedre Čakavskog sabora Kostrena održana je **25. srpnja 1997. g.** u dvorani Narodne čitaonice u Kostreni Sv. Luciji i time je Katedra postala devetnaesta članica krovne udruge Čakavskog sabora Žminj koja objedinjuje dvadeset i četiri katedre. Samim nazivom određen je i osnovni naglasak djelovanja. Djelatnost i poslovi Katedre obuhvaćaju intelektualni rad na promicanju kostrenske čakavštine, povijesti i kulture Kostrene te objavljivanje radova, članaka i književnih ostvarenja na čakavštini, kao i ostalih djela koja doprinose afirmaciji Kostrene.

Katedra je u svojim normativnim aktima zacrtala i određene ciljeve u što se ponajprije ubraja proučavanje i njegovanje čakavštine, njegovanje i proučavanje svih oblika kulture, glazbenog, likovnog i scenskog izričaja, istraživanje i proučavanje prošlosti Kostrene i poticanje izdavačke djelatnosti.

Na prvoj konstituirajućoj sjednici izabrano je predsjedništvo Katedre i to u sastavu:

Predsjednik: Vjekoslav Bakašun

Dopredsjednica: Katja Šepić Usmiani

Tajnica: Branka Kržik Longin

Predsjednik Skupštine: Želimir Perović

U Odbor su još ušli Orfeo Tićac i Silvana Vranić, Elida Ružić, predstavnica Općine Kostrena, Marijan Blokar, predstavnik Narodne Čitaonice u Kostreni Sv. Luciji i Luciano Pelosa ispred Turističke zajednice Kostrena. Nakon Skupštine pristupnicu je potpisalo 137 članova koji u velikom broju, uz nove članove, i danas podržavaju rad Katedre. Od osnivanja do danas u kontinuitetu djeluju Branka Kržik Longin, Katja Šepić Usmiani, Silvana Vranić, Vjekoslav Bakašun i Želimir Perović. U nastavku rada predsjednik Katedre bio je Želimir Perović (2002.-2007.), a danas tu dužnost obavlja Anđelka Rasol. Svi zajedno su s puno entuzijazma i potpuno volonterski nastavili rad dodajući s godinama nove ideje i događanja.

Za obilježavanje 10. godišnjice, u posebnoj publikaciji, autora Bakašun, Longin, Perović: "Njejih prvih deset let", dokumentaristički je i kronološki obilježen svaki događaj sačuvan u sjećanjima autora i njihovim bilješkama.

Katedra je u 19 godišnjem razdoblju dala svoje obilježje i stekla svoje mjesto u kulturnim događanjima u Kostreni. U svim proteklim godinama bilo je manifestacija prigodnog značaja vezano uz događanja našeg kraja, raznih priredbi, najvećim dijelom u Narodnoj čitaonici u Kostreni Sv. Luciji, međusobnog druženja i promicanja zajedništva čakavske kulture s ostalim katedrama unutar krovne organizacije Čakavskoga sabora Žminj. Katedra Čakavskog sabora Kostrena je od osnivanja do danas organizirala više od 150 događanja.

Održano je **šest stručno-znanstvenih skupova**, a prema iznesenim temama, objavljeno je i promovirano pet zbornika pod nazivom "**Život, kultura i povijest Kostrene**". Na isti način promovirano je **šest zbirki pjesama** i ostalih **trinaest knjiga** raznih žanrova u izdanju Katedre, šest knjiga autora drugih Katedri, časopisa, a posebno mjesto zauzima promocija **kazete pjesama** skladanih najvećim dijelom prema tekstovima naših pjesnikinja i pjesnika. Ovime se promiče kultura i običaji našeg kraja, kao i znanstveni radovi i istraživanja opće i kulturne povijesti Kostrene.

Naslovnice svih izdanja Katedre i suizdavača po redoslijedu objavljivanja:

1. Daniel Kokić, **FRANE PITUR iliti život shvaćen kao komedija**, 1998. g., suizdavač "Adamić" Rijeka
2. Berislav Vranić, **POMORAČKA SREĆA**, 1999. g., prijevod na engleski SAILOR'S FORTUNE, 2002. g.
3. Orfeo Tićac, **ŽURKOVANSKA SJEĆANJA**, 2002. g.
4. Higin Šoić, **RATNI DANI**, 2002. g., suizdavač "Adamić" Rijeka
5. Branka Kržik Longin, **ŠKATULICA**, 2002. g.
6. Katja Šepić, **LEH DA JE I ŠKREBETALJKA**, 2003. g.
7. Stanislav Gilić, **KOSTRENSKA TOPONIMIJA**, 2004. g.
8. Razni autori, urednica Silvana Vranić, Zbornik **ŽIVOT, KULTURA I POVIJEST KOSTRENE**, knjiga I 2005.g., knjiga II 2007.g., knjiga III 2009. g., knjiga IV 2011. g.
9. Daniel Kokić, **LJEPOTE I NADAHNUĆA - Kostrena u hrvatskoj književnosti**, 2005.g.
10. Silvana Vranić, **ČAKAVSKI EKAJSKI DIJALEKT: SUSTAV I PODSUSTAVI**, 2005. g., nakladnik Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za kroatistiku, suizdavač Katedra Čakavskog sabora Kostrena
11. Vjekoslav Bakašun, Branka Kržik Longin, Želimir Perović, **NJEJEH PRVEH DESET LET**, 2007. g.
12. Orfeo Tićac, **DA SE NE POZABI**, 2008. g.
13. Vjekoslav Bakašun, **PATNJE I SMRT SU NAŠLI TAMO GDJE SU ŽIVLJENJE TRAZILI**, 2009. g.

14. Branka Kržik Longin, **PUTI SU ZA PUTOVAT**, 2009. g.
15. Željka Brnić, **MOLITVA DUŠE**, 2009. g.
16. Katja Šepić Usmiani, **VALOVITOST**, 2010. g.
17. Rude Pauer Paškvan i Ivan Paškvan Ivo, **MARTINŠĆICA U SRCU**, 2012. g.
18. Vjekoslav Bakašun, **SJEĆANJA NA RATNE GODINE U KOSTRENI 1941.-1945.**, 2012. g.
19. Branka Kržik Longin, **KAD MISLI MUČE**, 2013. g.
20. Danijel Kokić, **HUMOR NAŠ PRIMORSKI**, Katedra Čakavskog sabora Kostrena, Naklada Kvarner, Kostrena, 2015. g.

Osim izdavaštva Katedra ima još mnogo aktivnosti.

Počevši od 2008. godine do danas održano je deset **Čakavskih susreta** u Kostreni. Manifestacija je to od županijskog značaja koja obuhvaća programe učenika domaćina Osnovne škole Kostrena i njihove goste, te vrtičke djece domaćina vrtića "Zlatna ribica" i goste iz riječkog prstena, ali i cijele županije. Ovime se potiče čakavsko stvaralaštvo u pjesmi, plesu, govornoj riječi, scenskim uprizorenjima, te likovnim i keramičkim radovima. U okviru Čakavskih susreta uvijek se izvede i predstava u vlastitoj izvedbi ili u izvedbi neke druge Katedre, kao i prigodni koncert. Na koncertima organiziranim pri obilježavanju nekih događanja često su izvođene pjesme uglazbljene prema poeziji kostrenskih pjesnikinja i pjesnika.

Godine 2010. Katedra Čakavskog sabora osnovala je **Dramsku kumpaniju** koju čine pojedini članovi Katedre i novi mladi ljudi koji su se vrlo uspješno uključili u ovakav vid kazališnog amaterizma. Do sada su uprizorene i s velikim uspjehom prikazane tri predstave: "Kvadri barba Zorana Kompanjeta" po tekstovima složenim iz više zbirki pjesama Zorana Kompanjeta, "Duhi" poznatog čakavskog pisca Draga Gervaisa, te "Bilo je jedamput va Kostrene" iz raznih tekstova. Sve predstave odabrao je i režirao Denis Brižić, glumac HNK Ivana pl. Zajca u Rijeci i stalni suradnik Katedre. Do danas su predstave Dramske kumpanije Katedre šest puta izvedene u Kostreni i osam puta u gostovanju u drugim mjestima u PGŽ-a, dok je u Kostreni upriličeno dvadesetak gostovanja drugih Katedri.

U Kostreni su organizirane dvije godišnje Skupštine Čakavskog sabora Žminj sa svim pripadajućim Katedrama; jedna u svibnju ove godine (2012.) iz koje je upućena inicijativa cjelokupnom članstvu svih katedri da zajednički od Ministarstva kulture zatraže da se Čakavski sabor uvrsti među ustanove od posebne važnosti za Republiku Hrvatsku u području kulture. Time bi se dalo još veći značaj doprinosa čakavskih katedri u proučavanju, očuvanju i unapređenju kulture i znanosti na čakavskim govornim područjima i među ljubiteljima čakavštine u Hrvatskoj i inozemstvu.

Održano je više od trideset susreta pjesnika u Kostreni, ali i diljem Hrvatske (Zagreb, Labin, Poreč, Žminj) te van granica Hrvatske (Crna Gora). KČS Kostrena redovito organizira pjesničke večeri na kojima se predstavljaju pjesnici i pjesnikinje sa svojim stihovima. U početku su se pjesničke večeri odvijale pod sloganom "Pogledaj me va oči i reci ča", a od 2015. god. "**Va stihu i kamik cvate**".

Kako bi generacije iza nas znale kako se nekad govorilo, Katedra je krenula u veliki projekt skupljanja riječi za **rječnik kostrenskog govora**. Voditeljice tog velikog projekta su Silvana Vranić i Branka Kržik Longin. Prikupljeno je već puno riječi, sada ih treba sistematizirati i akcentuirati.

Počelo se i s prikupljanjem fotografija stare Kostrene i kostrenskih obitelji, te je velika želja za

radom na Zavičajnom muzeju Kostrene u suradnji s Turističkom zajednicom i Općinom Kostrena.

Povodom 15. godišnjice o Katedri je snimljen i kratki dokumentarni film poetskog naslova "**Z' duše beseda**". Scenarij je, uz sugestije članova Katedre, napisala Morana Komljenović. Prikazana je malo Kostrena, popraćena stihovima kostrenskih pjesnikinja Branke Kržik Longin i Katje Šepić Usmiani, zatim malo Katedra sa svim onim što se u tih 15 godina radilo i s komentarima članova Katedre. S filmom koji traje 25 minuta i koji je snimljen s minimalnim sredstvima zaokružen je ukratko 15-godišnji rad Katedre. Osim što je obilježila 15 godina svoga djelovanja, Katedra je 2012. dobila i **godišnju nagradu Općine Kostrena** za izniman doprinos i dostignuća u kulturnom, društvenom, te razvoju čakavskog dijalekta i stvaralaštva na području Općine Kostrena, ali i šire.

Učinjeno je puno, ali još je puno prostora za daljnje aktivnosti, pa su vrata Katedre otvorena svima koji imaju volje za pridružiti se. Zaljubljenici u Kostrenu opisat će djelovanje Katedre Čakavskog sabora Kostrena veoma značajnim za jezične i povijesno kulturološke odrednice svoga kraja. Kostrena vuče svoje stare običaje, svoj stari jezik koji je s vremenom u svakodnevnom govoru izgubio nešto od svoje izvornosti. Ne čuju se više neke stare riječi, čime se polako gube korijeni. Ne mogu se izbjeći globalne, pa time ni lokalne promjene u načinu govora i života, ali nastavljaajući njegovati stare besede, užance i autohtoni kostrenski jezik, možemo i moramo zadržati čakavsku riječ i kulturu. Katedra je neizostavni čimbenik u čuvanju zavičajnog govora, putem pisane i govorene riječi, te je njeno djelovanje kroz ovih devetnaest godina više nego hvalevrijedno. Činjenica da su svi članovi Katedre volonteri, te na volonterskoj osnovi obavljaju svoje dužnosti u ovoj udruzi, još više doprinosi vrijednosti ove udruge.

Katedra Čakavskog sabora Kostrena djeluje unutar krovne organizacije Čakavskog sabora Žminj uz logističku i financijsku potporu Općine Kostrena i djelomično Primorsko-goranske županije.

Članove Katedre u svom djelovanju uvijek je vodila snaga za očuvanjem našega ČA - ne zaboraviti ga, njegovati ga i živjeti s njim. Zahvalimo osnivačima i dosadašnjim promicateljima rada Katedre Čakavskog sabora Kostrena s velikom željom da što više mlađe generacije nastavi tim putem. Da današnje generacije to duguju našim precima bila je i ostala pokretačka misao osnivatelja Katedre koji su svoje djelovanje s puno entuzijazma volonterski ugradili u ovih devetnaest godina o čemu svjedoče brojne nagrade Općine Kostrena njenim članovima i Katedri u cjelini.

Nagrade Općine Kostrena koje su dobili članovi Katedre:

2000. g. - **Branka Kržik Longin** - Godišnja nagrada za dostignuća i doprinos na području kulture

2003. g. - **Katja Šepić Usmiani** - Godišnja nagrada za dostignuća na području kulture, posebice čakavskoga izričaja

2004. g. - **Vjekoslav Bakašun** - Nagrada za životno djelo za dostignuća i doprinos od posebnog značaja za razvitak i ugled Općine Kostrena, posebno za veliki doprinos u društvenom i sportskom životu Kostrene

2007. g. – **Silvana Vranić** - Godišnja nagrada za postignuća i doprinos na području znanosti i kulture, posebice na očuvanju čakavskog dijalekta Kostrene

2008. g. – **Branka Kržik Longin** - Nagrada za životno djelo, za doprinos od posebnog značaja za razvitak i ugled Općine Kostrena, prvenstveno na području kulture, njegovanja i promicanja čakavskog narječja Kostrene

2009. g. - **Vjekoslav Bakašun** – Godišnja nagrada za nemjerljiv doprinos povijesti pomorstva Općine Kostrena

2009. g. - **Igor Stipanović** - Godišnja nagrada za objavljivanje povijesti Kostrene u znanstveno-kulturnom časopisu Dometi, zatim, Kraljici mora, Sušačkoj reviji, Nautici i Matici

2009. g. - **Daniel Kokić** posthumno - Nagrada za životno djelo za doprinos od posebnog značaja i iznimno dostignuće na polju kulture i povijesti Kostrene

2010. g. - **Katja Budimčić** - Godišnja nagrada za doprinos na području solističkih glazbenih nastupa u Kostreni i izvan nje

2012. g. – **Katja Šepić Usmiani** – Nagrada za cjelovito djelo koje je ostvarila u svom radnom i životnom vijeku, te svekolikom radu u društvenom, kulturnom, prosvjetnom i znanstvenom radu, što predstavlja osobito vrijedan doprinos razvoju i ugledu Općine Kostrena

2012. g. – **Katedra Čakavskog sabora Kostrena** – Godišnja nagrada za izniman doprinos i postignuća u kulturnom, društvenom i svekolikom razvoju te ugledu Općine Kostrena

2006. g. - **Silvana Vranić** dobila je **nagradu HAZU "Josip Juraj Strossmayer"**, za najbolje znanstveno djelo u protekloj godini u kategoriji humanističkih znanosti i to za knjigu "Čakavski ekavski dijalekt: sustav i podsustavi"

Svi laureati općinskih nagrada i priznanja (2012.) s predsjednicom Općinskog vijeća Ankicom Lörinc i načelnikom Miroslavom Uljanom